
**REVIZNÍ ZNALECKÝ POSUDEK - MOŽNÝ POSTUP ZNALCE NA ZÁKLADĚ
ANALÝZY KONKRÉTNÍCH REVIZNÍCH POSUDKŮ - Z POHLEDU FORENZNÍ
EKOTECHNIKY: LES A DŘEVINY.**

**REVIEW EXPERT OPINION - POSSIBLE PROCEDURE EXPERTS ON THE BASIS
OF ANALYSIS OF SPECIFIC REVIEW EXPERT OPINION - FROM THE
PERSPECTIVE OF FORENSIC ECOTECHNIQUE: FOREST AND TREES.**

Pavel Alexandr¹²⁰, Jan Vokurka¹²¹

ABSTRAKT:

K zadání revizního znaleckého posudku se soud uchyluje zvláště v případech, kdy se jedná o několik rozporných posudků, nebo předloží-li účastník řízení k důkazu znalecký posudek zpracovaný znalcem mimo řízení s nesouladnými závěry s posudkem znalce ustanoveného soudem v průběhu řízení. Ve většině případů dochází ke značné časové prodlevě od předmětné události, jejíž příčiny má např. revizní posudek stanovit. Příspěvek na základě analýzy revizních znaleckých posudků zobecňuje postupy znalce při jeho vypracování v rámci „Bezpečnostní diagnostiky“. Postup hodnocení vychází metodicky z hierarchie systémového zařazení a vazeb v rámci oboru FEld a jeho hlavních subsystémů a posloupnosti přenosu informací. Jsou popsány kritické body, jejichž četnost je závislá zejména na charakteru zadání (středně složitá-složitá), tedy typu znaleckého posudku (TZP) a dále na existenci řešených znaleckých objektů v čase. Příspěvek potvrzuje známou skutečnost, že vypovídací schopnost potřebných stop, relevantních vztahů a kauzalit reálných znaleckých objektů soustavy LES – DŘEVINY – ČLOVĚK, výrazně klesá s časem.

ABSTRACT:

To enter the review expert opinion, the court resorted especially when it is a few conflicting expert opinions, submits to the participant of proceedings to the evidence expert opinion prepared by an expert outside the proceedings, which is not to comply conclusions with the expert opinion by expert appointed by the court. In most cases, there is a significant time delay that has elapsed since the incident, whose cause has such review expert opinion to determine. Paper based on an analysis of significant review expert opinion generalizes revision procedures expert opinion from the perspective of the "Safety diagnostics". The evaluation process is based on a hierarchy of methodical system status and links within the subject FEft and its major subsystems and sequence of information transfer. Describes the critical points whose frequency mainly depends on the character input report (moderately complex-complex), then Type of expert opinion (TEO) and further on the existence of the solved expert objects in time. Article confirms the known fact, that explanatory power of the required track, relevant relationships and causalities of the real expert objects of system FOREST-TREES-MAN, distinctly decreases with time.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Forezní ekotechnika: les a dřeviny (FEld), bezpečnostní diagnostika, typ znaleckého posudku (TZP), revizní posudek, postup znalce

¹²⁰Alexandr, Pavel, Doc., Ing., CSc., VUT, Ústav soudního inženýrství, Údolní 244/53, 602 00 Brno, pavel.alexandr@usi.vutbr.cz

¹²¹Vokurka, Jan, Ing., VUT, Ústav soudního inženýrství, Údolní 244/53, 602 00 Brno, jan.vokurka@usi.vutbr.cz

KEYWORDS:

Forensic ecotechnique: forest and trees (FEft), Safety diagnostics, Type of expert opinion (TEO), revision expert opinion, procedure of the forensic expert Úvod

1 ÚVOD

Forenzní ekotechnika: les a dřeviny (dále též FEld) je součástí speciálních metod oboru soudní inženýrství. Zahrnuje stávající obory znalecké činnosti tak, jak jsou obsaženy v současném číselníku Ministerstva spravedlnosti: lesní hospodářství, odvětví dříví, těžba a myslivost; bezpečnost práce v lesním hospodářství; ochrana přírody; ekonomika: odvětví: ceny a odhady; specializace: oceňování lesních pozemků, lesních porostů, dřevin a škod na nich.

Feld je interdisciplinární nauka o vědeckém, systémovém zjišťování a posuzování stavů a vazeb znaleckého objektu, s důrazem na LES a DŘEVINY, za účelem jejich ohodnocení pro potřeby soudně znalecké [7]. V tomto příspěvku jde o předvedení možného postupu při řešení revizních znaleckých posudků prostřednictvím jednotlivých hlavních subsystémů v rámci „Strukturovaného schématu hlavních subsystémů a posloupnosti přenosu informací“ a typologie znaleckých posudků, v oboru Forenzní ekotechnika: les a dřeviny.

2 MATERIÁL A METODIKA

Zdroji podkladového **materiálu** pro analytické práce byly zvláště některé významné revizní posudky za období let 2003-2012, dále skutečnosti vyplývající z práce jednoho z autorů v Poradním sboru předsedkyně Krajského soudu v Praze a poznatky z činnosti České unie soudních znalců v lesním hospodářství. Složitost publikování i zobecnitelných skutečností ze znaleckých posudků vyplývá ze zákona č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících, ve změnách. Jeho v tuto chvíli poslední novela č. 444/2011 Sb., a sice konkrétně § 10a, tuto situaci poněkud usnadňuje, citují: „*znalec je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své znalecké (tlumočnické) činnosti, a to i po jejím skončení, to neplatí, použije-li informace o těchto skutečnostech přiměřeným způsobem pro vědecké nebo vzdělávací účely. Mlčenlivosti jej může zprostit orgán veřejné moci, který jej ustanovil, nebo ten, pro nějž znaleckou činnost, na základě smlouvy vykonal*“, konec citace.

Z hlediska **metodiky**, bylo při analýze možného postupu znalce při řešení revizního znaleckého posudku – ve smyslu uvedeného tématu - vycházeno ze „Strukturovaného schématu hlavních subsystémů (dále též SSHS) a posloupnosti přenosu informací v oboru

Feld a hierarchie jejich systémového řazení a vazeb. To vše v prostředí typologie znaleckých posudků, která u každého typu znaleckého posudku (dále také TZP) rozlišuje typologicky jednotnou část znaleckého posudku a typologicky originální část znaleckého posudku, která dává konkrétnímu TZP jeho název, resp. označení, viz Obr. 1.

Zjišťování konkrétního možného postupu znalce tedy probíhalo - u každého revizního posudku - na základě analýzy potenciálního využití v čase, všech sedmi hlavních subsystémů výše zmíněného „Strukturovaného schématu...“: 1. *Etický kodex znalce*; 2. *Otázky zadavatele posudku (podkladové materiály)*: 2. 1. *typologie posudku – výstavba kapitol (Nález a Posudek)*; 3. *metoda „CFA“*; 4. *Místní šetření*; 5. *Venkovní konzultace*; 6. *Historický průzkum*; 7. *Další důležité prvky*: 7. 1. *Průběžné vzdělávání*; 7. 2. *Databáze obecně (IT)*; 7. 3. *Legislativa*; 7. 4. *Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ)*;

7. 5. Informační zdroje o území; 7. 6. Certifikované laboratoře; 7. 7. Letecké snímky (DPZ); 7. 8. Specializované služby (geodetické kanceláře apod.).

Obdobně bylo - v rámci typologie znaleckých posudků - sledováno používání již zmíněných skladebných částí tvořících znalecký posudek jako celek.

Obr. 1 - Soubory typů znaleckých posudků (TZP) dle složitosti zadání, poznámka 1 znamená, že TZP nemá vypracovaný standard z důvodu malého výskytu tohoto TZP (ALEXANDR, P., 2010; HOLUŠOVÁ, K., 2012)

Fig. 1 - Files types of experts opinion (TEO) according to the complexity of the assignment, note 1 means, that TEO has not developed standard because of the small incidence of this TEO (ALEXANDR, P., 2010; HOLUŠOVÁ, K., 2012)

SOUBOR TZP:	TYP ZNALECKÉHO POSUDKU (TZP):
1: zadání jednoduchá (JE)	1B, 1E ¹ , 1O
2: zadání středně složitá (SS)	2BO ¹ , 2EB ¹ , 2EO, 2L, 2LEB, 2LO,
3: zadání složitá (SL)	3EBO, 3LB, 3LBO ¹ , 3LE, 3LEBO ¹ , 3LEO,

3 VÝSLEDKY A DISKUSE

- Řešené znalecké objekty v předmětných revizních posudcích patřily nejčastěji, v rámci FEld systémové metodologie, mezi *otevřené systémy* s neustálým vstupem nejrůznějších vnějších vlivů, kdy i ony sami neustále ve svých výstupech působí na okolní systémy v rámci hierarchie organizačních úrovní (hierarchie dynamických soustav). Můžeme je definovat jako *biologické společenstvo a jeho fyzické (neživé) prostředí*, které společně vytvářejí *interakční systém zatížený antropogenní činností*. Každý takovýto systém je současně subsystémem nejbližší vyššího systému.
- Pro tyto znalecké objekty je – z hlediska časové osy – typická jejich *existence v čase minulém – retrospektivní* ($t < t_p$; *systémy řešené v čase reálném* $t = t_p$), přičemž spíše než přezkoumávání závěrů posudků v čase nedávno minulém, jde o šetření závěrů posudků, které byly provedeny před několika (i desítkami) roků.
- Z hlediska typologie znaleckých posudků patřily všechny revizní posudky do kategorie **posudky, které naplňují skutečnost** zvláště obtížných případů, ve smyslu zákona č. 36/1967 Sb., oddíl III. Znalecká činnost ústavů, § 21 odst. 3, citují: „...zpracování znaleckých posudků ve zvlášť obtížných případech vyžadujících zvláštního vědeckého posouzení...“, konec citace, resp. vědeckého přístupu (poznámka autorů).

Konkrétně jde o typ znaleckého posudku 3LEO, verze pro řešení revizních posudků, tedy s označením **3LEO-r**.

- Pro počáteční (Nález) a následný postup znalce (Posudek)** i v rámci řešení tohoto TZP 3LEO-R, platí – samozřejmě prvoplánově v intencích „Etického kodexu znalce“ [7] - realizace jednotlivých kroků za účelem zpracování typologicky jednotné části znaleckého posudku, kde nabývají na významu zvláště obsahy kapitol:

- a. „A. NÁLEZ“, kapitola **A. 1. Otázky zadavatele posudku**: zde je samozřejmě důležité odpovídat přesně a pouze dle obsahu formulace zadání každé otázky, nicméně v mnoha případech je stejně důležité porovnat obsahy jednotlivých otázek, neboť je běžné, že se zadavatel táže jakoby jinými slovy v jiné otázce na totéž, resp. používá „obecnou výrazovou terminologii“ pro označení např. oblasti technologií lesní těžby, kde jím užitý výraz nemá odborné opodstatnění. Objektivně definovaná terminologie - terminologická čistota (rozuměno profesionálně zvládnutá odbornost) je jedním ze základních „stavebních kamenů“ oboru „Forenzní ekotechnika: les a dřeviny“ [7].
 - b. „A. NÁLEZ“, kapitola **A. 3. Vlastnické a evidenční údaje**: i když nejde o převod nemovitostí, někdy se zde při ztotožnění parcelních čísel dle listu vlastnictví KN a např. materiálů charakteru Lesních hospodářských plánů (LHP) apod. objeví skutečnosti, jež musí znalec sdělit zadavateli posudku (např. v rámci otázky charakteru např.: Uveďte další podstatné skutečnosti mající vliv na rozhodnutí ve věci).
 - c. „A. NÁLEZ“, kapitola **A. 4. Chronologie událostí dle materiálů zadavatele**: tato kapitola je velmi důležitá pro orientaci znalce v problematice, jež existovala, existuje a vyvíjí se v časové ose trvající např. 12, ale i 34 let.
 - d. „A. NÁLEZ“, kapitola **A. 5. Zákonné předpisy, normy a nařízení**: znalci v žádném případě nepřísluší posuzování právních norem, řešení právních otázek či rozhodnutí na základě nich provedených, ani hodnocení skutečností z hlediska míry zákonnosti, viz Etický kodex znalce, axiom č. 4. [7], avšak zvláště v těchto revizních posudcích je potřebné v této kapitole předložit hierarchicky uspořádaný přehled potřebných právních norem, bez komentáře znalce, pro orientaci a hlavně další využívání zadavatelem, většinou právníky vzdělaným.
5. Jestliže platí, že tzv. hierarchie označení jednotlivých subsystémů (vyplývající z jejich významnosti, tj. subsystémy 1-4) znamená také chronologickou řadu při práci na posudku, pro revizní znalecké posudky toto platí pouze pro subsystémy 1-2 (3). V tomto TZP (varianta revizní posudek) zjišťování skutečností v rámci 5. Subsystému „Venkovní konzultace“, ve většině posudků předchází pracím, jež obsahově patří do 3. Subsystému „Metoda CFA“ (pozor, zde navíc omezení tohoto subsystému, viz následující bod č. 6), resp. 4. Subsystému „Místní šetření“, Část „NÁLEZ“.
 6. 4. Subsystém „Místní šetření“, má v tomto TZP 3LEO-r, zvláštní charakter. Většinou totiž všechny důležité atributy, týkající se hlavně včasnosti znalce na místě samém, zde - zvláště z důvodů časové odluky i několika roků - neplatí. S tímto souvisí i charakter fotodokumentace (přezkoumatelnost posudku), kde je znalec závislý ve většině těchto typů posudků na fotodokumentaci Policie ČR a HZS.
 7. Při pracích na tomto typu posudků je z 3. Subsystému „Metoda CFA“, využíván pouze její subsystém A: Životní prostředí stromového jedince (porostu). Ostatní dva, tj. subsystém B: Vizuální diagnostika stromů a subsystém C: Funkční diagnostika stromů nejsou aktuální, neboť pro tento TZP 3LEO-r, je typické, že se znalec zabývá znaleckými objekty, jejichž obsah, resp. předmětné biologické společenstvo již neexistuje.
 8. I pro další průběh prací na posudku platí postup ve smyslu schéma typologicky jednotné části posudku. Nyní „B. POSUDEK – výsledky šetření“, kde je zvláště v tomto TZP velmi důležité postupovat ve smyslu naplnění **Y. kapitoly = SYNTÉZA – vyhodnocení - venkovních šetření, konzultací výsledků měření a výpočtů**, kterou značíme „SvĚpo“. To znamená „POSUDEK - syntéza, část vědecká“, pro případné

další zkoumání posudku odborníky. Následuje **Z. kapitola = ODPOVĚDI na otázky zadavatele posudku**, kterou značíme „S_{ZApO}“ [7]. Což je „POSUDEK – syntéza, část zadavatelská, v níž odpovídáme nejlépe jedním slovem, či holou větou, např. „Ano došlo...Ne nastalo...“, s následujícím odkazem na příslušnou část v „Y. kapitole“.

Závěr prací v rámci typologicky jednotné části patří části **C. REKAPITULACE A ZNALECKÁ DOLOŽKA** a části **D. PŘÍLOHY 1 – X (celkem xx stran)**

9. Celkový možný postup znalce zobrazuje „**KARTA STANDARDU 3LEO-r**“, viz Obr. 2. Jde o verzi standardů [8], upravenou pro řešení konkrétního typu znaleckého posudku, charakter posudek revizní (ALEXANDR, P., 2010, 2013)

Obr. 2 - Karta standardu 3LEO-r, verze revizní posudek (HOLUŠOVÁ, K., 2012, ALEXANDR, P., 2010, 2013)

Fig. 2 – Carte Standard 3LEO-r, version revision expert opinion (HOLUŠOVÁ, K., 2012, ALEXANDR, P., 2010, 2013)

<p>1. STANDARD - TZP (charakter zadání)</p>	<p>3LEO-r (SL- složitá)</p>
<p>2. POPIS PŘEDMĚTU standardu</p>	<p>řešení zasahuje oblasti znaleckých oborů: Lesní hospodářství, odvětví: Dříví, těžba; Myslivost Ochrana přírody Ekonomika, odvětví: Ceny a odhady, specializace: Oceňování lesních pozemků, lesních porostů, dřevin a škod na nich verze pro řešení revizního znaleckého posudku; vhodné pro znalecké ústavy (v 2. oddílu seznamu Ministerstva spravedlnosti), resp. znalec v osobě „dvojjediné“, tj. znalec-specialista a znalec- manažer, výběr a řízení konzultantů</p>

<p>3. PŘÍKLADY OTÁZEK ZADAVATELE POSUDKU</p>	<p>Z jakého důvodu je znalecký posudek znalce A. B., v diametrálním rozdílu od posudku znalce C. D.? Určit, zda ekologická havárie ze ...dne ..., způsobila poškození stromových jedinců a porostů...atd. Vznikla žalobci v příčinné souvislosti s provozní činností žalovaného v roce...škoda na lesních porostech na územích jmenovaných v...? Přezkoumat ocenění...ze dne...v příslušné části týkající se ocenění trvalých porostů, s přihlédnutím k námitkám žalovaného na č. 1. ...</p>
<p>4. DOPORUČENÉ PRACOVNÍ POSTUPY (etapy 4. 1. – 4. 10.)</p>	<p>4. 1. Přístup ve smyslu „Etického kodexu znalce“ (podrobně SSSH 1. Subsystem). 4. 2. Studium podkladových materiálů s ohledem na otázky zadavatele posudku (podrobně SSSH 2. Subsystem) – definování znaleckého objektu v systémovém pojetí. 4. 3. Zpracovávána typologicky jednotná část znaleckého posudku – výstavba kapitol (Nález, Posudek), podrobně SSSH; Subsystem 2. 1., pozornost zvláště kapitola A. 4. Chronologie událostí dle materiálů zadavatele. 4. 4. Práce ve smyslu 5. Subsystemu „Venkovní konzultace“ (spec. rozšíření podkladových materiálů); výběr, projednání a schválení konzultanta/tů. 4. 5. „Metoda CFA“ (3. Subsystem), pouze část (subsystem) A: Životní prostředí stromového jedince (porostu); ztotožnění lokality s Katastrem nemovitostí ČR, další podklady územně plánovací dokumentace (ÚSES apod.); zakres lokality do příslušného mapového elaborátu v měřítku. 4. 6. „Místní šetření“ (4. Subsystem): obeslat obě strany, podepsaný zápis z jednání 4. 7. Souběžně od bodu 4. 4., zpracovávána typologicky originální část znaleckého posudku; průběžně naplňovány: 6. Subsystem „Historický průzkum“ (vývoj znaleckého objektu v čase a prostoru) a 7. Subsystem „Další důležité prvky“, zvláště 7. 7. Letecké snímky (DPZ), ale i ostatní prvky tohoto subsystemu. 4. 8. Naplnění a precizace množiny „rovin skutečností“; nyní – v rámci jednotlivých subsystemů SSSH - verifikace poznatků, detekovatelných na znaleckém objektu, ze všech poznatelných „úhlů pohledů“ (interakcí, zpětných vazeb). 4. 9. Posudek-systémová syntéza: vysvětlení, odpovědi na otázky zadavatele posudku (vědecky podložená hypotéza, logická dedukce, předvídaní). 4. 10. Exaktnosti se blížíci závěry, kapitola „S_{VĚpo}“ a srozumitelné odpovědi na otázky zadavatele posudku, kapitola „S_{ZApO}“.</p>
<p>5. ZÁKLADNÍ VYBAVENÍ</p>	<p>Potřebné je zvláště základní kancelářské a terénní vybavení, viz Karta standardu 2EO (zadání SS). Složitější měření, náročnými přístroji většinou znalec v této verzi přebírá od jiných subjektů (certifikované laboratoře, univerzitní znalecké ústavy apod.), v rámci 5. Subsystemu „Venkovní konzultace“.</p>

4 ZÁVĚR

Jako axiom lze předložit tvrzení, že každý znalecký posudek vyžadující zvláštního vědeckého posouzení je originál, který s určitou nepřesností můžeme označit např. jako „Případová studie“. To znamená, že obsahové naplňování kapitol (subkapitol) jednotlivých posudků, resp. způsoby a přístupy k měření, i celkový „charakter“ investigace, jsou vždy svým způsobem odlišné [7]. Přesto – nebo právě proto – je důležité využití typologie znaleckých posudků, která umožní detekovat jevy s podobnými znaky, vymezit určité okruhy a pracovní etapy posudků, případně se pokusí je seřadit (seřadit chronologicky) podle těchto znaků. To vše jako prostředek zvýšení exaktnosti znaleckých posudků, vč. eliminace subjektivních přístupů v praktické znalecké činnosti a dále docílení vědeckého, systémového přístupu při zdokonalování daného oboru.

5 LITERATURA

- [1] ALEXANDR, Pavel: *Revizní znalecký posudek č. 1511803*. Městský soud v Praze. Svojetice. 2003. 103 strany.
- [2] ALEXANDR, Pavel: *Revizní znalecký posudek č. 0113905*. Policie České republiky, OŘ Praha-východ. Svojetice. 2005. 48 stran.
- [3] ALEXANDR, Pavel: *Revizní znalecký posudek č. 0314105*. Krajský soud v Praze. Svojetice. 2005. 99 stran.
- [4] ALEXANDR, Pavel: *Revizní znalecký posudek č. 0118808*. Okresní soud ve Zlíně. Svojetice. 2008. 67 stran.
- [5] ALEXANDR, Pavel: *Revizní znalecký posudek č. 1119808*. Okresní soud v Pardubicích. Svojetice. 2008. 66 stran.
- [6] ALEXANDR, Pavel: *Revizní znalecký posudek č. 0221109*. Obvodní soud pro Prahu 9. 2009- dosud.
- [7] ALEXANDR, Pavel a kol.: *Forezní ekotechnika: les a dřeviny*. Akademické nakladatelství CERM s.r.o., Brno, 2010, ISBN 978-80-7204-681-2, 626 stran,
- [8] HOLUŠOVÁ, Kateřina: *Standardizace a harmonizace znalecké metodiky pro potřeby Forezní ekotechniky: les a dřeviny*. 2012, Disertační práce. VUT Brno, Ústav soudního inženýrství. Vedoucí práce Ing. Pavel Alexandr, CSc.
- [9] VOKURKA, Jan: *Charakteristika úrazovosti na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, dle typologicky významných skupin v rámci bezpečnostní diagnostiky*. In: *Sborník anotací konference Junior Forensic Science Brno 2012*. Brno: LITERA BRNO, 2012, s. 5. ISBN 978-80-214-4485-0.